

Is dāt kunst ?

Bijzondere werken uit de moderne kunst

**Thijs Demeulemeester
& Aart-Jan Venema**

Lannoo

Inleiding

Wist je dat een tapijt van pindakaas kunst kan zijn?
Of een uitgegomde tekening?
En dat er een kunstenaar bestaat die schilderijen maakt met olifantenkak?

Kunst lijkt soms heel ingewikkeld, maar het is ook interessant, of net grappig!
Sinds 100 jaar kan werkelijk álles kunst zijn.
Zelfs een omgekeerde toiletpot.

**Maar waarom hoort zo iets dan in een museum?
Dat lees je in dit boek!**

Uit de voorbije eeuw kozen we 120 bijzondere kunstwerken.
En die leggen we uit.
Je zal zien: kunst is nog veel gekker, gewaagder en grappiger
dan je dacht!

Bij elk kunstwerk of artiest staat een QR-code. Als je die scant,
dan kom je bij een foto of video van het échte kunstwerk.

**Dieren
& planten**

h nten

HOOFDSTUK 1

- Constantin Brâncuși (10)
- Tomás Saraceno (11)
- Richard Long (12)
- Giuseppe Penone (13)
- Damien Hirst (14)
- Carsten Höller (16)
- David Claerbout (17)
- Sophie Whettnall (18)
- Wolfgang Laib (19)
- Pablo Picasso (20)
- Hans Arp (22)
- Gabriel Orozco (23)
- Koen Vanmechelen (24)
- Shiota Chiharu (25)
- Louise Bourgeois (26)
- Berlinde de Bruyckere (28)
- Cai Guo-Qiang (29)
- Mark Dion (30)

Kip of ei?

Wat was er het eerst op aarde? De kip of het ei? Een hele moeilijke vraag. Want elke kip komt uit een ei. En elk ei komt uit een kip. Maar hoe is de eerste kip dan ooit op aarde gekomen? Niemand weet het. Vraag je het aan **Constantin Brâncuși**, dan kiest hij voor het ei. 'Het begin van de wereld' heet zijn kunstwerk uit 1924. Dat is een perfect ei, dat op zijn kant ligt. Alsof het een pasgeboren baby is, die ligt te slapen. Waarom

is dat enorme ei dan een kunstwerk? De vorm is herkenbaar, en toch zet het ons aan het denken.

Waar komen we vandaan? Waarom leven wij? En wat heeft ons leven voor zin? Het zijn eeuwige vragen waarop niemand het antwoord heeft. Ook Brâncuși niet. Maar hij verpakte het vraagstuk wel op de mooiste mogelijke manier.

Een spin in het web

Welk dier zou je graag eens voor één dag willen zijn? Een aap misschien, als je graag in de bomen slingert? Of een poes, omdat die bijna de hele dag ligt te slapen in de zon? **Tomás Saraceno** laat ons voor één dag een spin zijn.

In een museum in Düsseldorf weefde hij een gigantisch web van staaldraden.

Die hingen 25 meter hoog boven de grond. Wie durfde, kon in het web gaan liggen. Geen goed idee als je hoogtevrees hebt! Maar wel heel tof om eens te proberen. Het leuke is: zodra je in het web beweegt, voelen de andere mensen dat ook. Zo voel je je niet alleen een spin, maar ben je ook verbonden met iedereen in het web.

Takkenkunst

Als je boswandelingen of strandwandelingen saai vindt, doe dan eens zoals kunstenaar **Richard Long**: verzamel tijdens zo'n wandeling allerlei takken en leg ze thuis in een perfecte figuur op de grond. Een cirkel bijvoorbeeld, of een vierkant. Richard Long deed dat in musea. In het Kröller Müller Museum in Nederland rangschikte hij gevonden takken in een grote rechthoek van 15 meter bij 3 meter. Hij hield zich wel aan een paar regels: de takken mogen elkaar niet raken en ze moeten netjes verdeeld zijn over de rechthoek.

Richard Long is een zogenaamde 'Land Artist': hij maakt kunst met of in de natuur. Hier brengt hij de grillige natuur het witte museumgebouw in.

De takken behouden hun natuurlijke vorm. Maar hij ordent ze wel in een strakke figuur. De mens versus de natuur: daarover gaat al het werk van Richard Long.

Boomknuffelaar

Een boom is als een mens: hij begint met een zaadje, groeit, zaait zich uit en sterft. De Italiaanse kunstenaar **Giuseppe Penone** houdt enorm van bomen en knuffelt ze dan ook graag. Al sinds 1968 maakt hij kunstwerken over de natuur. Soms hakt hij houten beelden uit echte bomen.

Soms maakt hij ze levensecht na in brons. Eigenlijk is brons een soort metaal, dat verkleurt in de buitenlucht. Op den duur zie je niet meer of een boom echt is of van brons is gemaakt. Zeker niet als Giuseppe Penone zijn bronzen bomen in een echt park zet. Dan versmelt de mens met de natuur compleet.

‘Een boom is een perfecte sculptuur’, zei hij. ‘Hij maakt zichzelf op een perfecte manier. Een boom is beeldhouwer én beeld tegelijk.’

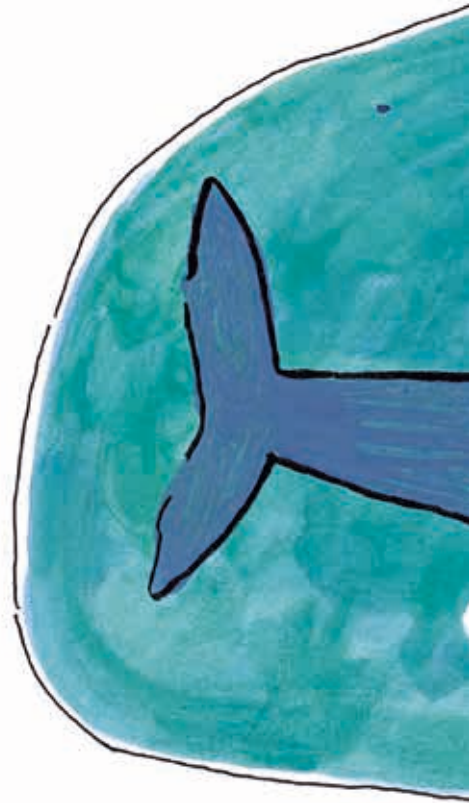

Hi haai!

De tijgerhaai is een van de gevaarlijkste dieren in de zee. Hij jaagt 's nachts en verscheurt bijna elk dier dat op zijn pad komt. Ken jij iemand die een haai schattig of lief vindt? Iedereen is er toch bang voor? Dat is exact waarom **Damien Hirst** een kunstwerk maakte met een tijgerhaai. Het dode beest stopte hij in een enorme glazen tank, gevuld met sterk water. Het dier lijkt zelfs te zweven. Of te jagen! In zijn open bek kun je al zijn messcherpe tanden tellen.

Hoewel de dode haai achter glas zit, ziet hij er nog steeds gevaarlijk uit. Je kijkt de dood in de ogen.

Damien Hirst werd wereldberoemd met de haai in 1991. Het kunstwerk kreeg de gigantisch lange titel 'De fysieke onmogelijkheid van de dood in de verbeelding van een levend persoon'. De haai werd in 2004 verkocht voor gigantisch veel geld: bijna tien miljoen euro. Later maakte Hirst ook zulke beelden met een koe, een schaap en een zebra in een glazen tank. Griezellig of mooi? Of zielig voor die dieren? Aan jou de keuze.

DE KOM MOET U
ER ZELF BIJKOPEN!

Rood met witte stippen

Kunstenaar **Carsten Höller** houdt enorm van paddenstoelen. Niet om op te eten, maar om kunstwerken mee te maken. Hij maakt gigantische paddenstoelen en hangt ze soms omgekeerd aan het plafond. Als je tussen die zwammen wandelt, voel je je net Alice in Wonderland. En dan beginnen die paddenstoelen ook nog eens rond te draaien. Je gelooft je ogen niet, het lijkt wel een sprookje!

Maar natuurlijk zijn die vliegenzwammen giftig. Als je ze opeet, heb je buikpijn. En misschien ga je er zelfs dood aan.

Hoe aantrekkelijk de paddenstoelen er ook uitzien, je kunt er maar beter afblijven.

Het zou weleens slechter kunnen aflopen dan in een sprookje. Kunst is soms als een vliegenzwam: kijken mag, maar aankomen niet.

Jungle Book zonder Mowgli

Sprookjes zijn een wereld apart. Mensen en dieren kunnen er met elkaar praten en dat vinden we allemaal heel normaal. Ook in tekenfilms doen dieren vaak ‘mensendingen’: ze dansen, zingen, trouwen of gaan naar school. Maar waarom moeten dieren altijd zoveel menselijke trekken hebben? Kunnen ze niet gewoon dier zijn? Videokunstenaar **David Claerbout** deed een experiment met *Jungle Book*, de tekenfilm van Disney over Mowgli en zijn dierenvriendjes.

Hij tekende de Disneyfilm na, maar haalde er alle ‘mensendingen’ uit. Dus geen Mowgli. Geen zingende beren. Geen dansende slangen. Geen pratende apen. Geen muziek en ook geen gebabbel. De dieren die je in Davids film ziet, doen normaal.

Ze lopen eenzaam rond in het oerwoud. Ze lijken zich zelfs te vervelen, omdat er niets spannends gebeurt. In zijn film ‘The Pure Necessity’ gaf David Claerbout de dieren hun jungle terug. Het sprookje is voorbij. Het echte leven is een stuk saaier, zowel voor mens als dier.

Waar is de boom?

‘Comme si de rien n’était.’

Dat is Frans voor: ‘Alsof er niks gebeurd is’. Het is de naam van een kunstwerk van **Sophie Whettnall**. Zij schilderde met zwarte spuitverf de schaduw van een enorme boom op het gras van een museumtuin. Wie er rondliep, zag het kunstwerk niet meteen. Het viel totaal niet op. De schaduw leek normaal, tot je besepte dat er helemaal geen boom stond. Sophies kunstwerk was een valse schaduw.

Het werk laat ons nadenken over onze band met de natuur. Is een grasperk een stukje natuur, of is het valse natuur, door de mens gecreëerd? Waar kun je nog echte natuur vinden? Bestaat die nog wel?

‘Alsof er niks gebeurd is’: een mooie titel om over na te denken. Het lijkt alsof er niks gebeurd is, alsof er niks aan de hand is. Maar er is van alles aan de hand. Je kijkt naar een schaduw, die eigenlijk een kunstwerk is. Je denkt dat een gazon echte natuur is. Sophie Whettnall laat ons nadenken over hoe we als mens met de natuur omgaan.

Een tapijt van stuifmeel

Wat een geduld moet **Wolfgang Laib** hebben. De Duitse kunstenaar verzamelt stuifmeel in de velden en bossen rondom zijn huis. Paardenbloem, boterbloem, hazelaar, den: alle soorten pollen bewaart hij netjes in aparte potjes. Stuifmeel is piepklein, dus het duurt superlang om zo'n pot te vullen. Maar Wolfgang heeft tijd, want hij wil er enorme kunstwerken mee maken. Zijn idee is prachtig: hij wil op een museumvloer een veld van stuifmeel maken.

Ook daar heb je geduld voor nodig. Urenlang loopt Wolfgang rond met zijn zeeffe. Telkens hij erop tikt, dwarrelen er kleine pollen op de grond. Tot hij een perfecte rechthoek heeft gezaaid.

Als je naar die gele vloer kijkt, denk je: wat is de natuur toch een prachtig kunstwerk!

Waarom heb je gele verf nodig, als stuifmeel al zo'n intense kleur heeft?

Of denk je nu: wat jammer van al dat stuifmeel? Hebben de bijen dat niet nodig? Wel, Wolfgang ruimt het na elke tentoonstelling altijd netjes op. En hij gebruikt het voor een nieuw kunstwerk, op een andere plaats. Zijn werk verspreidt zich als stuifmeel door de wereld.

Fietsstuur of fietsstier?

Op een dag zag **Pablo Picasso** op een vuilnisbelt een fiets liggen. Het ding was helemaal kapot en roestig. Toevallig lag het zadel naast het stuur. Hé, dat lijkt net een stier, dacht de kunstenaar, en hij nam het zadel en het stuur mee naar zijn atelier. Daar laste hij de twee fietsonderdelen aan elkaar vast. En zo maakte hij van afval iets helemaal nieuws: een stierenkop. Picasso was een heel beroemd kunstenaar, die vooral schilderde en tekende. Hij werd geboren in Spanje, waar stierengevechten normaal zijn.

Toen zijn 'stierenkop' in 1944 op een tentoonstelling hing, waren veel mensen boos. Ze vonden het geen kunst, maar afval. Nu kijken we er anders naar.

Het werk bewijst hoe creatief Picasso was met gevonden voorwerpen. De stier hangt nu in het Picasso Museum in Parijs. Het is het lievelingswerk van heel veel bezoekers. Vind jij het kunst of hoort het in de container?

OEPS, VERKEERDE
ROS!

Welk kunstwerk hoort bij jou?

DOE DE TEST
IN 10 VRAGEN

1

Wat is je lievelingskleur?

- Alle kleuren van de regenboog > 124 / 154
- Blauw > 92
- Bruin > 36 / 38 / 41
- Groen > 66
- Rood > 192
- Zwart > 72

2

Wat is je favoriete hobby?

- Boswandelingen maken > 13 / 16 / 18
- Dammen bouwen > 151
- Domino spelen > 118
- Een sneeuwman maken > 75 / 126
- Gamen > 96
- Gedichten schrijven > 67
- Gek doen > 133
- In ijswater duiken > 183
- Kaartenhuisjes bouwen > 116
- Knutselen > 132
- Naar de bliksem kijken > 182
- Puzzelen > 117
- Shoppen > 71
- Staarwedstrijd doen > 128
- Stickers plakken > 114
- Takken verzamelen > 12
- Verkleeden > 142
- Zwemmen > 134

3

Wat is je lievelingsgerecht?

- Bananenmilkshake > 52
- Champignons > 16
- Eitjes > 10 / 47
- Hamburger > 56
- IJs > 82
- Kip > 24
- Lasagne > 74
- Pindakaas > 48
- Snoep > 140
- Snottebellen > 37
- Taart > 146

4

Wat wil je later worden?

- Bakker > 50 / 55 / 146
- Bergbeklimmer > 76
- Bouwvakker > 152 / 171
- Brandweerman > 84
- Dierentemmer > 29
- Dinowetenschapper > 131
- Filmster > 17
- Imker > 19
- Kok > 46
- Matroos > 90 / 105
- Moeder > 26 / 94 / 127 / 158
- Muzikant > 81 / 89
- Piloot > 163
- Postbode > 143
- Ruiter > 28
- Schrijver > 172
- Uitvinder > 39 / 122 / 136
- Vuilnismen > 100 / 101 / 104 / 109
- Zanger > 121

5

Wat is je lievelingsdier?

- Een bij > 19
- Een dinosaurus > 131
- Een haai > 14
- Een ijsbeer > 183
- Een rat > 108
- Een spin > 11 / 25 / 26
- Een stier > 20
- Een walvis > 23
- Mowgli uit *Jungle book* > 17

www.lannoo.com

www.de-leukste-kinderboeken.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2022

Tekst: Thijs Demeulemeester

Illustraties: Aart-Jan Venema

Vormgeving: Armée de Verre

ISBN 978 94 014 7996 7

D/2022/45/509

NUR 217, 247

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.